

ÖĞRENCİ SEÇME SINAVINA GİRECEK ÖĞRENCİLERİN SINAV KAYGISI DÜZEYLERİ

Dr.Metin GENÇ*
Dr.Rifat KARLIDAĞ**
Dr.Mücahit EĞRİ*
Dr.Gülşen GÜNEŞ*
Dr.M.Ali KURÇER*
Dr.Erkan PEHLİVAN*
Dr.Erkan ÖZCAN**
Dr.Süheyla ÜNAL**

Amaç: Bu çalışma ile, 1998 yılı Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS)'na girecek öğrencilerin sınav kaygısı düzeylerinin saptanması ve bazı bağımsız değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Bu kesitsel çalışma, toplam 262 öğrenci üzerinde, 1998 ÖSS öncesi son haftasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma, izin alınabilen eğitim kurumlarında uygulandığı için randomize olmayan bir çalışmadır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen Tanımlayıcı Bilgiler Formu ile Öner tarafından kültürümüze uyarlanan Spielberger Sınav Kaygısı Envanteri⁸ (SKE) gözlem altında uygulanmıştır. SKE- Tümtest puanı (SKE-T), bağımlı değişken olarak alınmıştır. (SKE-T) puanı aritmetik ortalaması (X) + 1 Standart sapma değeri ve üzeri "yüksek", altı ise "normal" olarak kabul edilmiştir (kesme noktası her iki cins için farklı değerlerdir). Analizlerde; tanımlayıcı istatistikler, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), İki Ortalama Arasındaki Farkın Önem Testi ve Pearson Korelasyon Analizi uygulanmıştır. Çalışmada aritmetik ortalamalar (X), standart hata ($\pm S_e$) ile verilmiştir. **Bulgular:** Kızların ortalama SKE-T değeri 43.4 \pm 1.0 puan iken, erkeklerin 39.3 \pm 0.8'dir. Araştırmaya dahil olan toplam 262 öğrencinin 217'sinin (% 82.8) SKE-T değerleri normal, 45'inin ise (%17.2) yüksektir. Sınav kaygısı puanları yönünden cinsiyet, ve kendi ifadelerine göre lise başarı durumu arasında farklılık bulunmuştur (p<0.05). Sınav kaygısı puanları yönünden yaş, anne öğrenim düzeyi, baba öğrenim düzeyi, ailede üniversitede okuyan birisinin olup olmaması, sınava hazırlanma derecesi, sınava giriş sayısı, hane büyüklüğü, ekonomik duruma göre farklılık bulunmamıştır (p>0.05). **Sonuçlar:** Sınav kaygısı erkeklerde ve lise başarı durumu yüksek olanlarda daha az bulunmuştur. Bu bulgu yapılmış benzer çalışmaların sonuçlarıyla uyumludur.

Anahtar kelimeler: Sınav kaygısı, öğrenciler

Test anxiety levels of the students who will join the university entrance exam

* İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı AD
MALATYA

** İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Psikiyatri AD
MALATYA

Aim:In this research, it is aimed to determine the test anxiety levels of the students who will join the university entrance exam and its relationship between some independent variables.

Method: This cross-sectional study was performed on totally 262 students, in the last week before 1998 University Entrance Exam. Since it was done in the educational institutions where permission was given, it is a non-randomized study. Descriptive Data Form which was developed by the researchers and Spielberg Test Anxiety Inventory (TAI) which was adapted to our culture by Öner were carried out under control. TAI- Total test points (TAI-T) were handled as dependent variable. The mean of the TAI-T points+ 1 standart deviation value and over was accepted "high", and under was accepted "normal". The cut of point was different for both sexes. In the analysis; descriptive statistics, One Way Analyse of Variance (ANOVA), Student's t-Test and Pearson Correlation Analyse were used. In the research, the means (X) were expressed with Standart Errors ($\pm S_e$). **Findings:** While the girls' average TAI-T point is 43.4 \pm 1.0, the boys' is 39.3 \pm 0.8. TAI-T points of 217 out of total 262 students were normal, 45 of them were (17.2%) high. Significant differences were found between sex and subjective high school success with regard to TAI-T point (p<0.05). There was no significant difference with regard to age, mother's education level, father's education level, present attendance of a family member to a university, preparation level for the exam, numbers of trial, the number of people in the family, and economical situation (p>0.05).

Results: Test anxiety level was found less for boys and for the students whose high school success was high. These findings are in accordance with the results of the similar studies.

Key words: Test anxiety, students.

Yazışma adresi:
Dr. Metin GENÇ
İnönü Üniversitesi Tıp
Fakültesi Halk Sağlığı AD
MALATYA

Genç ve ark

Sınav kaygısı, genel kaygının özel bir türüdür¹. Sınav kaygısı ile ilgili araştırmalar 1960'lı yılların sonlarına doğru, çoğunlukla da sınav kaygısının olumsuz sonuçlarının üstesinden gelinmesine olan ihtiyaca bağlı olarak ortaya çıkmıştır². Kaygının, bilişsel süreçleri olduğu kadar başarı güdüsü, okul performansı ve okul etkinliklerine katılma düzeyini de olumsuz yönde etkileyen bir faktör olduğu bilinmektedir³.

Sınav kaygısının iki yönü vardır. Kuruntu, sınav kaygısının bilişsel (zihinsel) yönüdür. Bireyin genelde kendisi hakkındaki olumsuz değerlendirmelerini, başarısızlığına, beceriksizliğine ilişkin olumsuz düşüncelerini ve iç konuşmalarını içerir. Yapılması gerekeni yapacağına, işi başaracağına, karşılaştığı problemi çözeceğine; "ya yapamazsam; ya başaramazsam!" gibi olumsuz düşüncelerle dikkatin dağılmasına (ya da hatalı yönde yoğunlaşmasına) neden olan bir süreçtir. "Dikkat Hipotezi" ile de anılan kuruntu, yüksek sınav kaygılı bireylerin sıklıkla yaşadıklarını ifade ettikleri bir olgudur. "Daldım", "kendimi veremiyorum", "okuduklarımı anlamıyorum", "ya bu sınavdan iyi sonuç alamazsam?", "ben zaten yeteneksiz, beceriksiz biriyim", türünden iç konuşmalar "kuruntu"lama örnekleridir. Bireye yarar yerine zarar getirir. Zihinsel-entellektüel davranışlarını, verim ve üretkenliğini olumsuz etkileyerek başarısını düşürür. Sınav kaygısının diğer bileşeni ise, sınav kaygısının duyuşsal fizyolojik yönünü oluşturan otonom sinir sistemi uyarılmasıdır (hızlı kalp atışları, terleme, üşüme, kızarma, mide bulantıları gibi). Sınav kaygısı yüksek olan bireyler herhangi bir sınav/değerlendirme durumunda "öz varlığının" tehdit edildiği korkusuna kapılır. Yalnızca sınavda değil, gurup içinde konuşma, soru sorma, sorulara cevap verme, tartışmalara cevap verme, tartışmalara katılma, yüksek sesle okuma, vb. etkinliklerde de korkulu, sinirli, gergin ve heyecanlı olurlar. Sınav sorularını okuma ve doğru cevaplama; konuşurken düşüncelerini organize etme, doğru sözcükleri seçme ve düzgün ifade etme gibi davranışlarında başarısız olurlar⁴.

Ülkemizde yükseköğretimde arzın talebi karşılayamaması, ÖSYM tarafından iki aşamalı merkezi sınav yapılması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır⁵.

Bu çalışma ile, 1998 yılı Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS)'na girecek öğrencilerin sınav kaygısı düzeylerinin saptanması ve bazı bağımsız değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOD

Bu kesitsel çalışma, Malatya merkezindeki iki devlet lisesi son sınıf öğrencileri ile Malatya'daki özel bir dersanenin mezun sınıflarındaki toplam 262 öğrenci üzerinde, 1998 ÖSS öncesi son haftasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma, izin alınabilen eğitim kurumlarında uygulanabildiği için randomize olmayan bir çalışmadır.

Araştırmacılar tarafından geliştirilen Tanımlayıcı Bilgiler Formu ile Öner tarafından kültürümüze uyarlanan Spielberger Sınav Kaygısı Envanteri⁴ (SKE) gözlem altında uygulanmıştır. Tanımlayıcı Bilgiler Formu'nda cinsiyet, yaş, ÖSS' ye giriş sayısı, anne ve baba öğrenim düzeyleri, yaşanan aile (hane) büyüklüğü, ailede üniversitede okuyan olup olmadığı soruları ile, kendi ifadelerine göre ekonomik durumu, lise başarı düzeyi ve sınava hazırlanma derecesi gibi bazı bağımsız değişkenlere ilişkin sorular yer almaktadır. Sınav Kaygısı Envanteri'nde 20 soru maddesi ve maddelerin sağ tarafında dört seçenekli (1:hemen hiçbir zaman, 2:bazen, 3:sık sık, 4:hemen her zaman) yanıt şıklı bulunmaktadır. SKE'nin sekiz sorusu "Kuruntu", ve diğer oniki sorusu ise "Duyuşsallık" alttestidir. Bu çalışmada, ikisinin toplamından oluşan Tümtest puanı (SKE-T), bağımlı değişken olarak alınmıştır. (SKE-T) puanı aritmetik ortalaması (X) + 1 Standart sapma değeri ve üzeri "yüksek", altı ise "normal" olarak kabul edilmiştir (kesme noktası her iki cins için farklı değerlerdir).

İstatistiksel önemlilik testlerine geçmeden önce değişkenlerin tüm seçeneklerinin normal dağılıma uygun olup olmadığı test edilmiş, normal dağılıma uyduğu görülmüştür. Tanımlayıcı Bilgiler Formu'ndaki değişkenler bağımsız değişken, envanter puanları ise bağımlı değişken olarak incelenmiştir. Analizlerde; tanımlayıcı istatistikler, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), İki Ortalama Arasındaki Farkın Önem Testi ve Pearson Korelasyon Analizi uygulanmıştır. İstatistiksel değerlendirmede SPSS for Windows hazır programı kullanılmıştır.

Öğrenci seçme sınavına girecek öğrencilerin sınav kaygısı düzeyleri

Çalışmada aritmetik ortalamalar (X), standart hata ($\pm S_e$) ile verilmiştir.

Araştırmacılar, anket bitiminde öğrencilere sınav kaygısıyla ilgili önerilerde bulunmuşlardır.

BULGULAR

Araştırmaya dahil olan toplam 262 öğrencinin 217'sinin (% 82.8) SKE-T değerleri normal, 45'inin ise (%17.2) yüksektir. Kızların ortalama SKE-T puanı 43.4 ± 1.0 iken, erkeklerin 39.3 ± 0.8 'dir.

SKE-T Puanları yönünden cinsiyet, ve kendi ifadeleriyle lise başarı durumu arasında farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$). Sınav kaygısı puanları yönünden yaş, anne öğrenim düzeyi, baba öğrenim düzeyi, ailede üniversitede okuyan birisinin olup olmaması, sınava hazırlanma derecesi, sınava giriş sayısı, hane büyüklüğü, ekonomik duruma göre farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Tablo 1 ve 2'de anlamlı fark bulunan değişkenlere ilişkin analizler, Tablo 3'de ise anlamlı fark bulunmayan değişkenlere ilişkin analizler sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre SKE-T puanlarının analizi

Cinsiyet	$X \pm S_e$ puan	n	t	P
Erkek	39.3 ± 0.8	152		
Kız	43.4 ± 1.0	110	3.08	0.002

Tabloda görüldüğü üzere, İki Ortalama Arasındaki Farkın Önem Testine göre, kızların SKE-T puanları, erkeklerden anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 2: Öğrencilerin kendi ifadeleriyle lise başarı durumuna göre SKE-T puanlarının analizi.

Kendi İfadeleri ile Lise Başarı Durumu	$X \pm S_e$ puan	n	F	P
İyi	37.3 ± 1.1	91		
Orta	42.9 ± 0.8	160		
Kötü	45.4 ± 3.6	11	8.97	0.0002

Tabloda görüldüğü üzere, yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucu, kendi ifadeleriyle lise başarı durumuna göre SKE-T puanları arasında fark bulunmuştur. Farkı

yaratan grupları belirlemek için Post-Hoc testlerden Tukey's HSD testi uygulanmış, sonuçlar matris tablo olarak sunulmuştur:

Kendi İfadeleri İle Lise Başarı Durumu

	İyi	Orta	Kötü
İyi	-		
Orta	<0.05	-	
Kötü	<0.05	>0.05	-

Buna göre farkı yaratan, lise başarı durumu iyi olan gruptur.

Tablo 3. Öğrencilerin analizler sonucu anlamlı fark bulunmayan değişkenlere göre SKE-T puanları.

Bağımsız Değişken	$X \pm S_e$ puan	n	F	P
Anne Öğrenim Düzeyi			1.11	0.34
Okuryazar Değil	41.2 ± 1.4	60		
Okuryazar	44.7 ± 2.2	22		
İlkokul Mezunu	41.2 ± 1.1	102		
Ortaokul Mezunu	38.1 ± 1.7	24		
Lise ve Üzeri	40.4 ± 1.5	54		
Baba Öğrenim Düzeyi			1.64	0.16
Okuryazar Değil	36.0 ± 2.3	15		
Okuryazar	40.4 ± 2.6	15		
İlkokul Mezunu	43.0 ± 1.2	79		
Ortaokul Mezunu	41.2 ± 1.5	58		
Lise ve Üzeri	40.2 ± 1.0	95		
Ailede Üniversitede Okuyan			0.62*	0.53
Var	40.5 ± 1.2	107		
Yok	$41.4 \pm 1.0,6$	155		
Kendi İfadeleriyle Sınava Hazırlanma Derecesi			1.44	0.21
Çok iyi	37.5 ± 3.2	12		
İyi	39.7 ± 1.3	73		
Orta	42.0 ± 0.9	123		
Az	42.8 ± 1.7	41		
Çok az	37.4 ± 3.2	13		
ÖSS' ye Giriş Sayısı			2.31	0.10
İlk	40.5 ± 0.7	192		
İkinci	41.3 ± 1.5	49		
Üçüncü	45.8 ± 2.6	21		
Ekonomik Durum			0.70	0.49
İyi	40.1 ± 1.0	101		
Orta	41.6 ± 0.9	146		
Kötü	42.4 ± 3.0	15		

* İki Ortalama Arasındaki Farkın Önem Testi t değeri

Araştırmaya dahil olanların yaşları ile SKE-T puanları arasında ilişki olup olmadığı Pearson Korelasyon Analizi ile incelenmiş, anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r = 0.03$; $p > 0.05$).

Araştırmaya dahil olanların aile büyüklükleri (kişi sayısı) ile SKE-T puanları arasında ilişki olup olmadığı Pearson Korelasyon Analizi ile incelenmiş, anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r = 0.09$; $p > 0.05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Kaygı, birey için başa çıkabildiği düzeyde olduğu sürece başarı ve gelişmeye doğru itici bir faktör

Genç ve ark

olabilir. Aşırı ve başağıkılamamayacak düzeyde olduğunda ise olumsuz duygulanım yaratarak, bireyin bilişsel işlevlerine ve davranışlarına zarar verir.

Özellikle merkezi sistemle yapılan sınavlar, adaylar için yarış niteliği göstermektedir. Çalışmamızda 1998 ÖSS sınavına girecek öğrencilerin % 17.2'sinde sınav kaygısı yüksek bulunmuştur.

Sınav kaygısı erkeklerde ve lise başarı durumu yüksek olanlarda daha az bulunmuştur. Bu bulgu, Kaya' nın özel dersane öğrencilerinde aynı kaygı ölçeği ile yaptığı araştırma sonuçlarıyla ve Hembree' nin 562 çalışmanın metaanalizine dayanan inceleme sonuçlarıyla uyumludur^{6,7}. Araki' nin⁸, TASC (Test Anxiety Scale for Children) test kaygı ölçeğini kullanarak Japonya'da ilk ve ortaokul öğrencilerinde ve Pamphlett ve Farnill'in⁹ Spielberg SKE'ni kullanarak Avustralya'da tıp öğrencilerinde yaptıkları iki çalışmada da kızlarda ortalama kaygının erkeklerden fazla olduğu bulunmuştur. Yaygın kaygı bozukluğunun da kadınlarda, erkeklere göre iki kat daha fazla görüldüğü bilinmektedir¹⁰.

Çalışmamızdakine benzer olarak Kaya da, sosyoekonomik düzey ile sınav kaygı puanları arasında fark bulmamıştır⁶.

Ülkemizdekine benzer bir üniversite giriş sınavının yapıldığı Japonya'da, 28 sorudan oluşan GHQ (General Health Questionnaire) kullanılarak 138 lise son sınıf öğrencisi ve 685 üniversite birinci sınıf öğrencisi üzerinde yapılan bir çalışmada, lise son sınıf öğrencilerinde GHQ

puanlarının üniversite birinci sınıf öğrencilerinden yüksek olduğu gösterilmiştir. Aynı çalışmada, her iki grupta da kızların GHQ puanları erkeklerden yüksek bulunmuştur¹¹

Konunun toplum sağlığı açısından önemi nedeniyle, ebeveynlerin tutumları, sınav sonuçları ve diğer bazı değişkenlerin birlikte ele alınacağı kapsamlı araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Teşekkür:

Yazarlar; teşvik ve destekleri için İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç.Dr. Alim Kaya ve Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalı Başkanı Yrd. Doç.Dr. Saim Yoloğlu ile anketlere izin veren eğitim kurumları yöneticilerine teşekkür ederler.

KAYNAKLAR

1. Sieber JE. Defining Test Anxiety: Problems and Approaches. In IG Sarason (Ed) Test Anxiety: Theory, Research and Application. Laurance Erlbaum Associates Publishers, Hillsdale, New Jersey, 1980:15-38.
2. Ergene T. Sınav kaygısı ile başağıkma programının etkililiği. Psikiyatri, Psikoloji ve Psikofarmakoloji Dergisi 1994 (Ek Sayı:Psikofarmakoloji); 2(1): 9-16.
3. Aydın B. Üniversite öğrencilerinin kaygı düzeyleri ile ders çalışma tutum ve alışkanlıklarının incelenmesi. Psikoloji Dergisi 1990; 7(25): 33-9.
4. Öner N. Sınav Kaygısı Envanteri Elkitabı. Yöret Yayını No 1, Duran Ofset Matbaası, İstanbul, 1990:1-10.
5. Kaya A. Grup Rehberliğinin Anne-Babaların Çocuklarına Yönelik Davranışları ve Çocuklarının Sınav Kaygısı Düzeylerine Etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Ün. Sosyal Bil.Enst. PDR Bilim Dalı, Ankara, 1997; 6.
6. Kaya A. Üniversite giriş sınavlarına hazırlanan öğrencilerin sınav kaygısı düzeylerini etkileyen bazı etmenler. IV.Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi.1-3 Eylül 1997; Ankara Üniversitesi, Ankara.
7. Hembree R. Correlates, causes, effects, and treatment of test anxiety. Review of Educational Research 1988 Spring; 58(1):47-77.
8. Araki N. Test anxiety in elementary-school and junior high- school students in Japan. Anxiety Stress and Coping 1992; 5(3): 205-15.
9. Pamphlett R, Farnill D. Effect of anxiety on performance in multiple choice examination. Med Educ 1995; 29(4):297-302.
10. Papp LA, Gorman JM. Anxiety Disorders. In: Comprehensive Textbook of Psychiatry. Eds: Kaplan HI, Sadock BJ. 6th ed. Volume I, Williams and Wilkins, Baltimore, 1995:1236-49.
11. Nagata K, Okubo H, Moji K, Takemoto T. Difference of the 28-item general health questionnaire scores between Japanese high school and university students. Jpn J Psychiatry Neurol 1993 Sep; 47(3): 575-83.